

Aktualny stan infrastruktury bibliotek cyfrowych w sieci PIONIER

Cezary Mazurek

mazurek@man.poznan.pl

Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe

- Główne modele organizacyjne
 - **Regionalne biblioteki cyfrowe**
 - Współtworzone przez wiele instytucji
 - Najczęściej zasób związany z regionem, ale także materiały edukacyjne i dziedzictwo kulturowe
 - **Instytucjonalne biblioteki cyfrowe**
 - Tworzone przez pojedyncze instytucje
 - Najczęściej zasób związany z działalnością i historią danej instytucji
 - **Konsorcjalne biblioteki cyfrowe**
 - Tworzone przez konsorcja/federacje instytucji o zbliżonym profilu
 - Zasób analogiczny do inicjatyw instytucjonalnych
- Za zaplecze informatyczne bibliotek cyfrowych często odpowiadają lokalne/uczelniane centra sieciowe czy obliczeniowe

Liczba obiektów cyfrowych

✓ 160 tysięcy

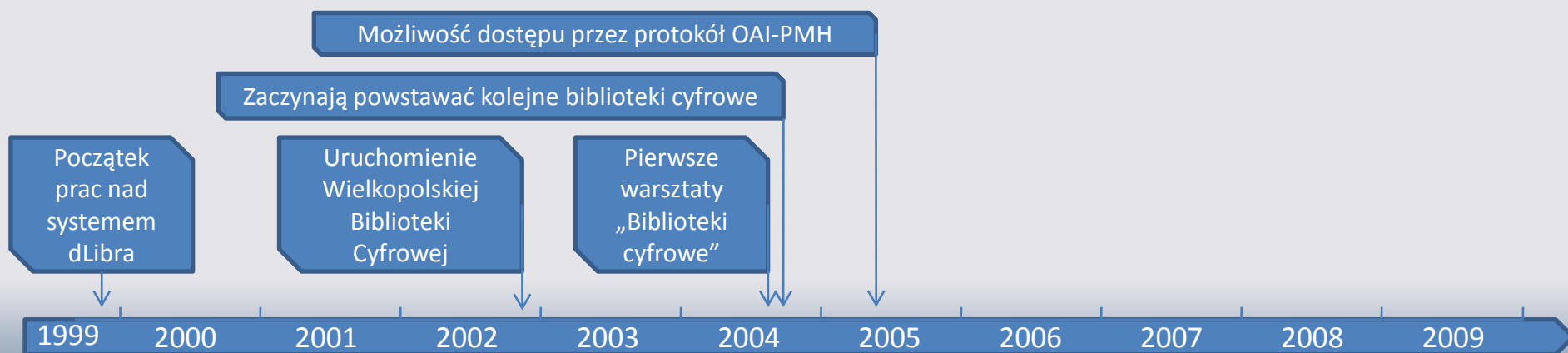
Liczba aktywnych bibliotek cyfrowych:

✓ 12 regionalnych

✓ 11 instytucjonalnych

+ **kilkanaście bibliotek cyfrowych**
na etapie planowania, konfiguracji
czy wstępnego wprowadzania
publikacji

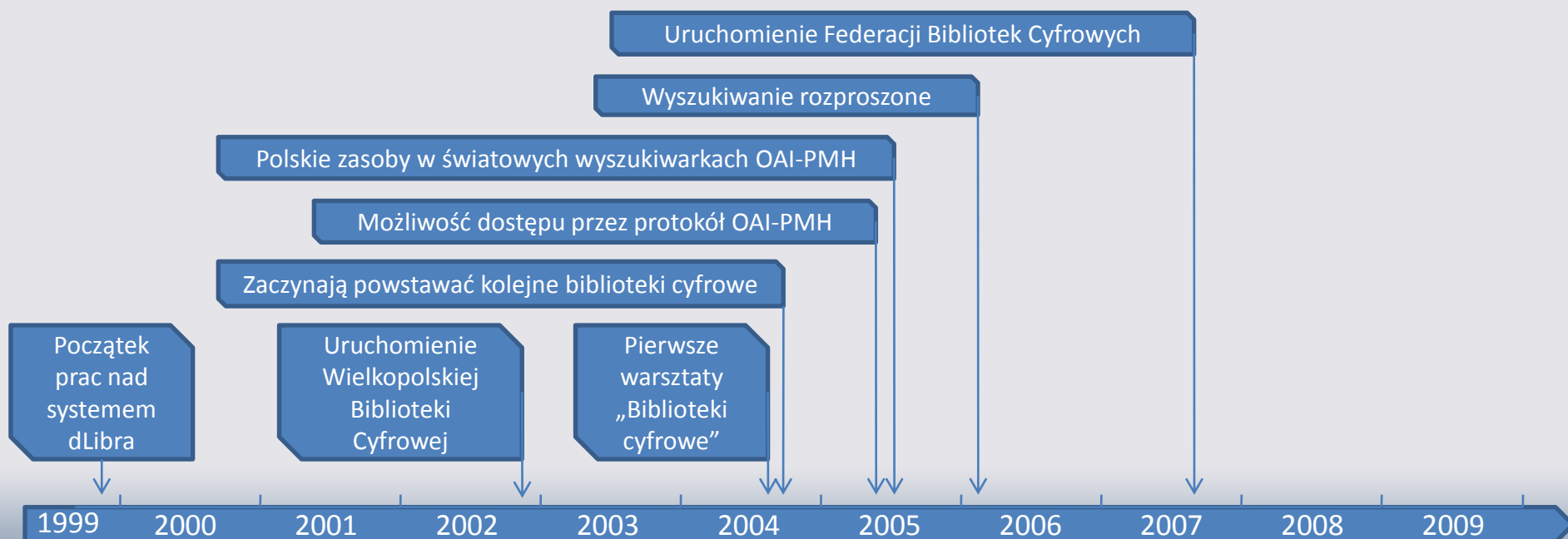

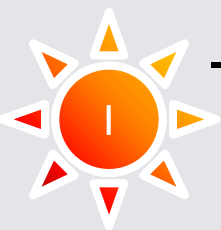
- Protokół służący do wymiany danych (metadanych) opisujących **dowolne obiekty** np. obiekty cyfrowe czy książki
- Podstawową jednostką informacji jest rekord
 - Opis konkretnego obiektu
 - Opis wyrażony w przyjętym schemacie
- Schematy metadanych
 - Obowiązkowy schemat to **Dublin Core Simple** (15 elementów)
 - Minimalny stopień zgodności między repozytoriami
 - Ponadto dowolne inne, które można zapisać w postaci XML (np. MARC, METS, ...)

- Specyfikacja OAI-PMH wyróżnia dwa rodzaje systemów
 - **Dostawców danych** – systemy, które przy pomocy protokołu OAI-PMH udostępniają informacje o pewnych (przechowywanych w nich) obiektach
 - Np. biblioteka cyfrowa czy system katalogowy
 - **Dostawców usług** – systemy, które przy pomocy protokołu OAI-PMH pobierają informacje o obiektach od dostawców danych i na tej podstawie udostępniają nowe usługi
 - Np. indeks lub wyszukiwarka obiektów z wielu repozytoriów cyfrowych

- **Protokół** OAI-PMH jest **otwarty** – jego specyfikacja jest publicznie dostępna i nie ma ograniczeń (np. patentowych) w jej implementowaniu
- Protokół OAI-PMH jest **przyjęty przez większość systemów do budowy bibliotek cyfrowych** oraz przez niektóre systemy katalogowe
- Implementacja techniczna: dane zapisane w języku XML przesyłane są protokołem HTTP

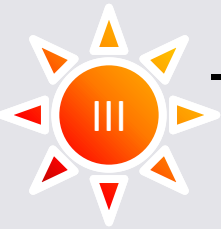
- Cele Federacji

- **Ułatwienie wykorzystania** zasobów polskich bibliotek cyfrowych i repozytoriów

- **Zwiększenie widoczności i popularyzacja** zasobów polskich bibliotek cyfrowych i repozytoriów w Internecie

- **Udostępnienie** użytkownikom Internetu i twórcom bibliotek cyfrowych **nowych, zaawansowanych usług sieciowych** opartych na zasobach polskich bibliotek cyfrowych i repozytoriów

- Podstawowe założenia
 - **Nie ma** potrzeby i konieczności **przekazywania** swoich **zasobów na rzecz FBC**
 - **Nie ma opłat** za korzystanie z FBC i przynależność do FBC
 - **Podstawą** działania są **otwarte standardy**
 - Możliwość użycia różnych rozwiązań technicznych przez poszczególne biblioteki cyfrowe

- Podstawowe funkcje

- Przeszukiwanie dostępnych publikacji cyfrowych

- Proste
- Zaawansowane

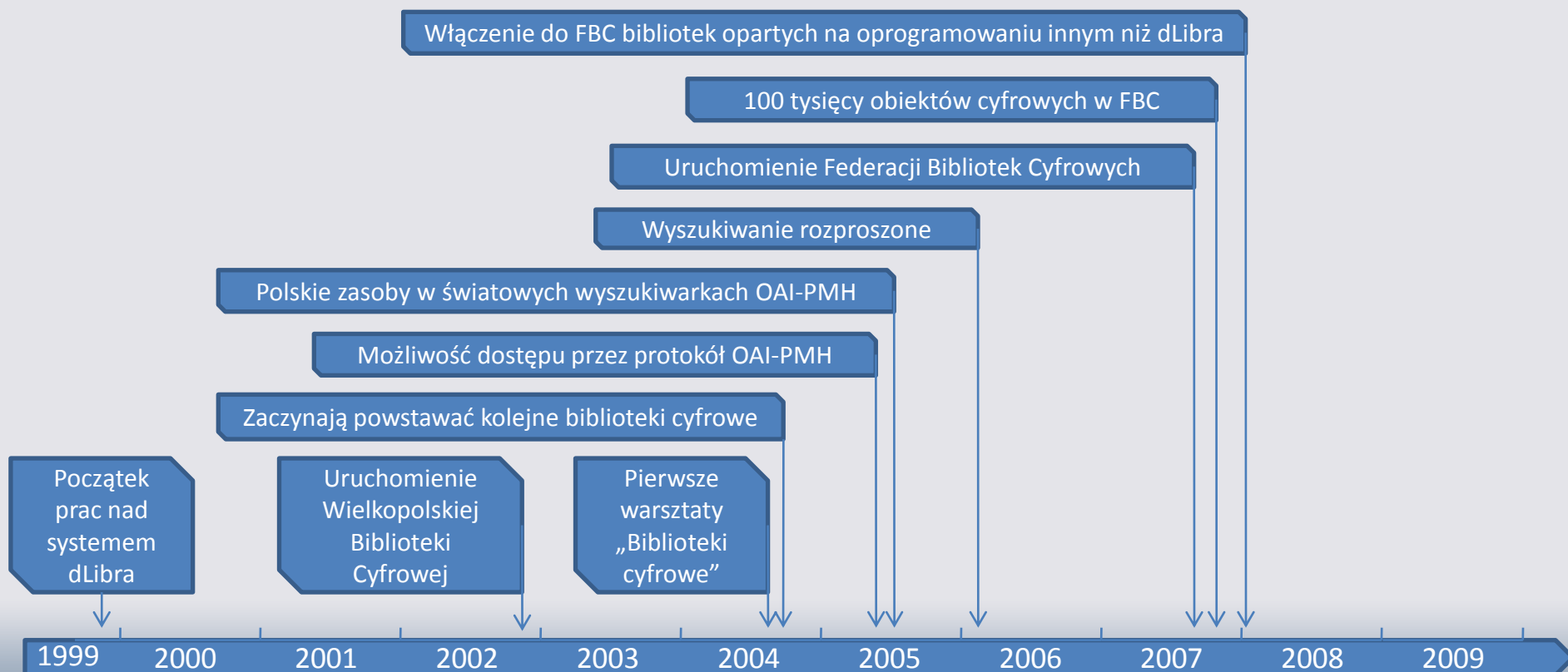
- Plany digitalizacji

- Przeszukiwanie
- Zestawienie (raport)

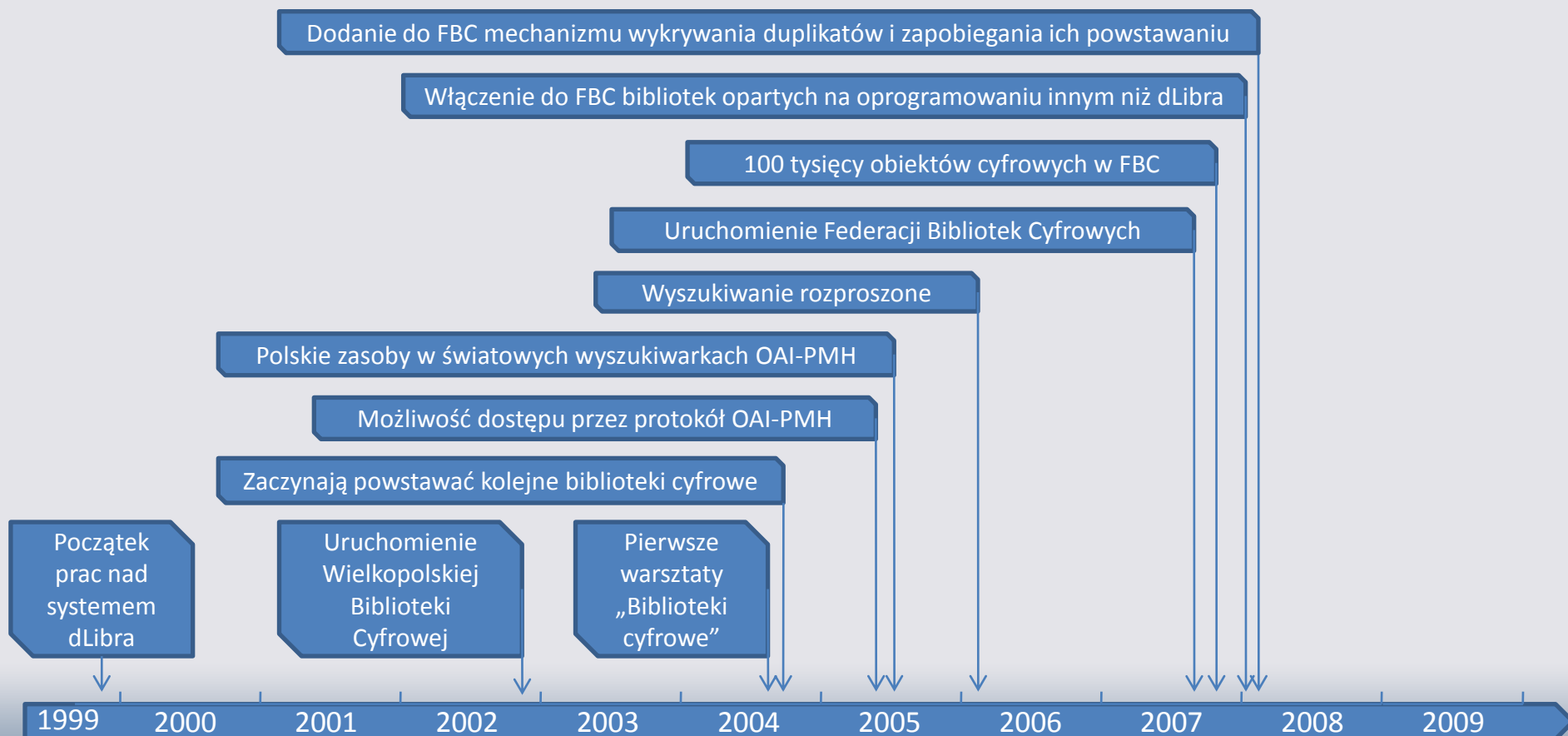

- Lokalizowanie publikacji cyfrowych na podstawie identyfikatora OAI

- Informacje w FBC aktualizowane są codziennie

- Udział w FBC wymaga używania otwartych standardów – podstawą jest uznany na świecie protokół OAI-PMH
- Do stycznia 2008 protokół ten w Polsce stosowały tylko biblioteki cyfrowe oparte na systemie dLibra
- W 2008 roku protokół zaczęły implementować kolejne instytucje:
 - **Biblioteka Cyfrowa Politechniki Krakowskiej**
(w FBC od 06.02.2008 r.)
 - **Akademicka Biblioteka Cyfrowa KRAKÓW**
(w FBC od 21.05.2008 r.)
 - **ICM – DIR – Zasoby Polskie**
(w FBC od 25.07.2008 r.)

- FBC gromadzi opisy wszystkich obiektów cyfrowych z przyłączonych bibliotek
- FBC gromadzi również opisy obiektów przeznaczonych do digitalizacji z tych bibliotek, które takie dane przygotowują i udostępniają
- Zgromadzone dane pozwalają m.in. na koordynację digitalizacji w sieci rozproszonych bibliotek cyfrowych

- Wsparcie poprzez
 - Przeszukiwanie planów digitalizacji
 - Raport z planami digitalizacji
 - Raport z listą i zestawieniem ilościowym potencjalnie istniejących już duplikatów
 - Zapobieganie powstawaniu duplikatów na etapie planowania digitalizacji
 - FBC umożliwia automatyczne sprawdzenie czy znajdują się w niej (zdigitalizowane bądź planowane) publikacje będące potencjalnymi duplikatami publikacji o podanym opisie

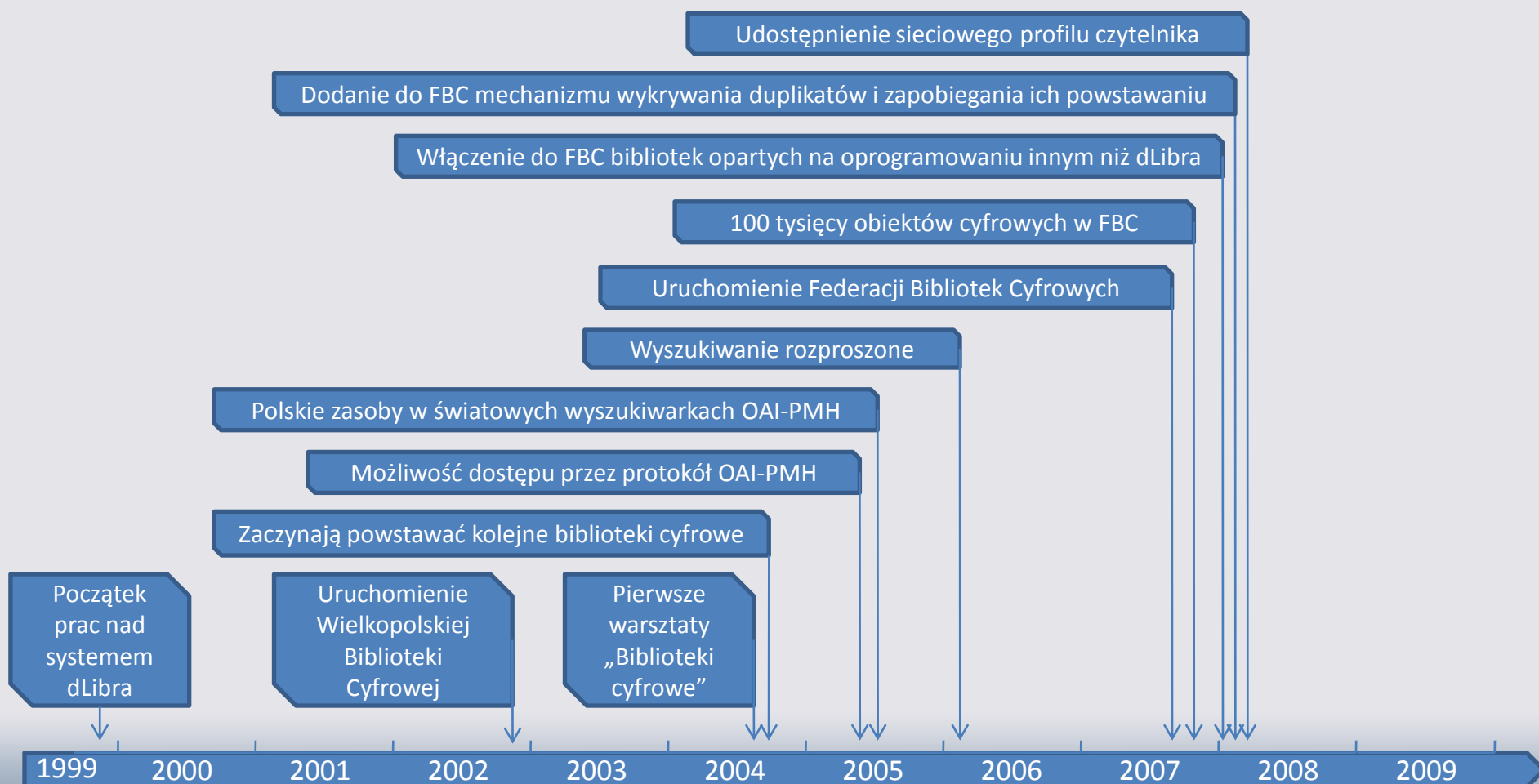

- Zapobieganie powstawaniu duplikatów na etapie planowania digitalizacji
 1. Redaktor biblioteki cyfrowej przygotowuje opis publikacji przeznaczonej do digitalizacji
 2. System biblioteki cyfrowej sprawdza ten opis w FBC – określa w ten sposób, czy planowana publikacja może już być przeznaczona do digitalizacji/zdigitalizowana w innym ośrodku
 3. Redaktor dostaje informację zwrotną i na tej podstawie zatwierdza publikację jako planowaną bądź też usuwa ją z planów digitalizacji

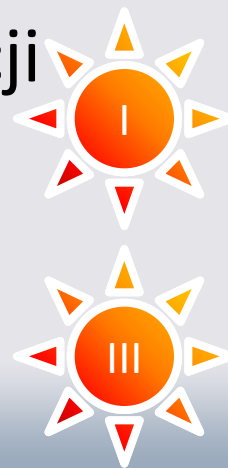
- Zapobieganie powstawaniu duplikatów na etapie planowania digitalizacji
 - Taki mechanizm wymaga obsługi po stronie systemu biblioteki cyfrowej
 - Informacje techniczne niezbędne do jego realizacji (protokół komunikacyjny z FBC) są otwarte i opublikowane na stronach FBC
 - Obecnie mechanizm ten jest dostępny w systemie dLibra 4.0

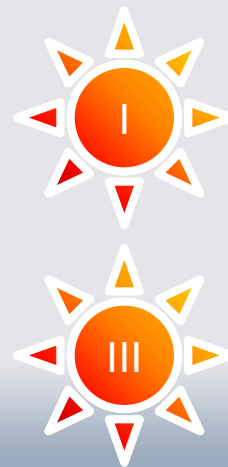

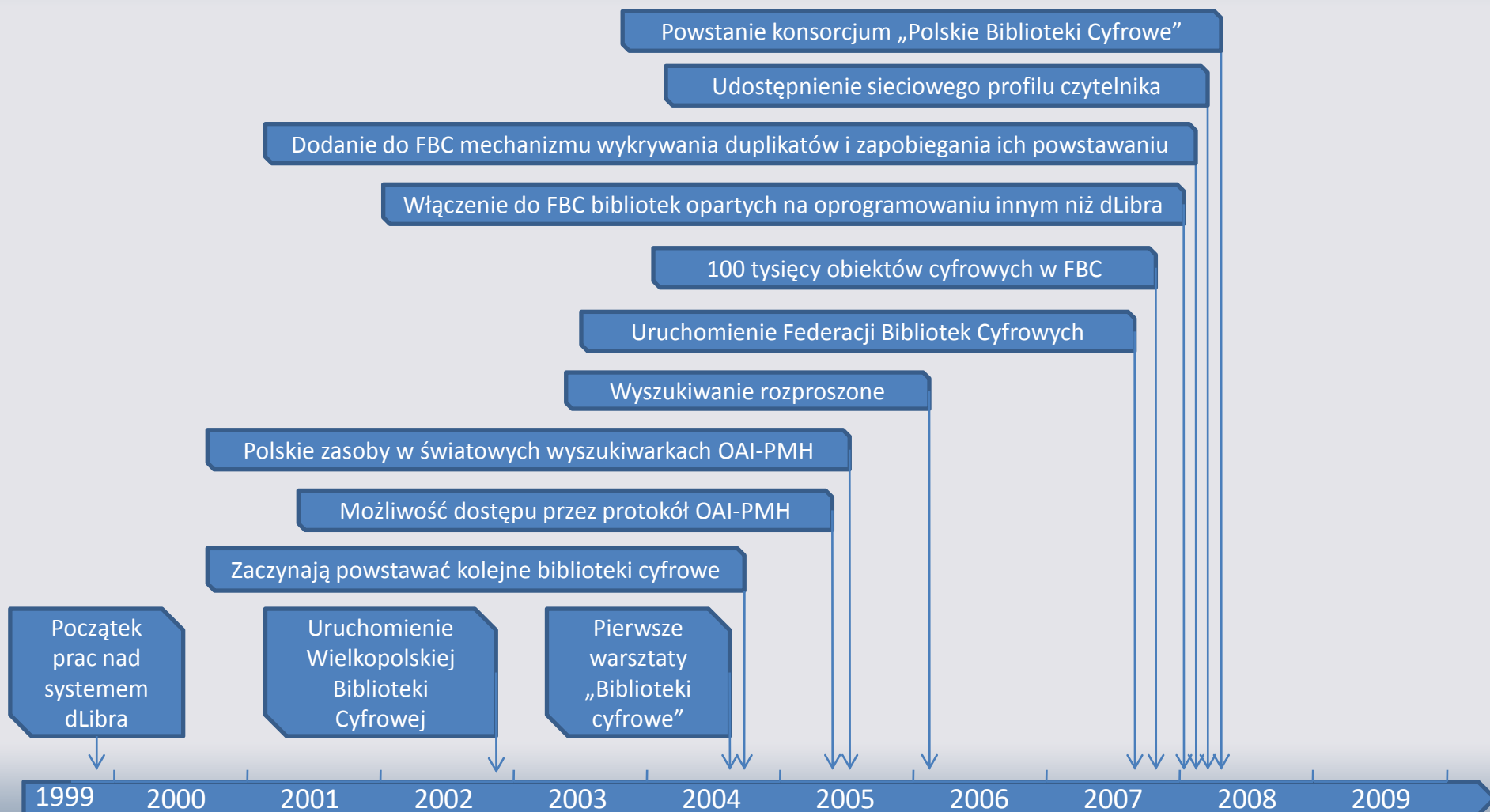
- Każda z bibliotek cyfrowych ma swoją własną bazę użytkowników/czytelników
- Czytelnicy muszą mieć konto w każdej z bibliotek cyfrowych, w której chcą korzystać z dodatkowych funkcji (np. listy ulubionych publikacji)
- Taki stan utrudnia czytelnikom korzystanie z dodatkowych funkcji (zniechęca ich) i pośrednio zmniejsza bezpieczeństwo kont

- Biblioteki należące do FBC „ufają sobie” i mogą w bezpieczny sposób wymieniać się informacjami o profilach czytelników
- Czytelnicy mogą przy pomocy konta w jednej bibliotece cyfrowej logować się do innych bibliotek cyfrowych Federacji
- Czytelnicy posiadają dzięki temu tylko jedno hasło i we wszystkich bibliotekach mają do dyspozycji jednolitą informację zapisaną w swoim profilu
 - Np. jedna lista ulubionych publikacji zawierająca obiekty z wielu bibliotek cyfrowych

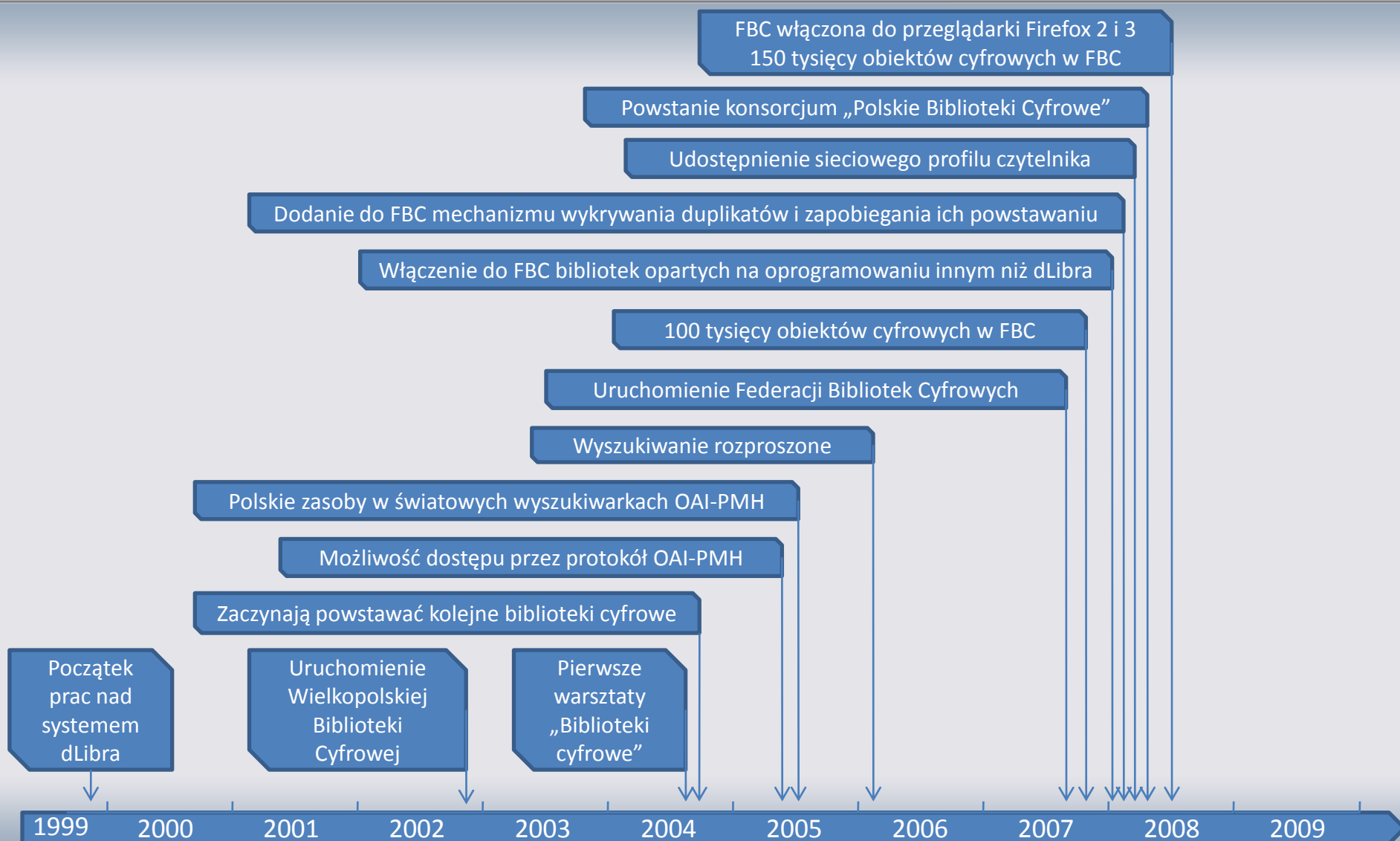
- Realizacja techniczna
 - Opiera się na projekcie Shibboleth rozwijanym w ramach programu Internet2 w USA oraz podobnym projekcie Guanxi realizowanym w Europie
 - Podstawą jest otwarty protokół komunikacyjny SAML
 - Model Shibboleth został w ramach opracowywania sieciowego profilu czytelnika rozszerzony o dodatkowe funkcje związane z profilem użytkownika
 - Szczegóły prezentowano na konferencjach naukowych
 - Pełna specyfikacja mechanizmu profilu sieciowego będzie wkrótce opublikowana jako otwarta na stronach Zespołu Bibliotek Cyfrowych PCSS oraz FBC

- Główny cel: koordynacja prac związanych z rozwojem polskich zasobów cyfrowych
- Powstało na mocy porozumienia podpisanego 28 maja br. w ON PAN w Poznaniu, przy okazji obchodów piątej rocznicy powstania Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej

- Członkowie – założyciele Konsorcjum PBC:
 - Poznańska Fundacja Bibliotek Naukowych
 - BG Akademia Górniczo-Hutnicza
 - BG i OINT Politechnika Wrocławska
 - Biblioteka Śląska
 - BG Uniwersytet Ekonomiczny Kraków
 - Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie
 - Wojewódzka Biblioteka Publiczna Kraków
 - Biblioteka Politechniki Krakowskiej
 - Biblioteka Uniwersytetu Zielonogórskiego
 - BG Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej
 - BG Politechnika Białostocka
 - BG Uniwersytet Opolski

Dodatek wyszukiwaczy
Federacji Bibliotek
Cyfrowych

Spotkanie projektu EuropeanaLocal
8 września 2008 r.

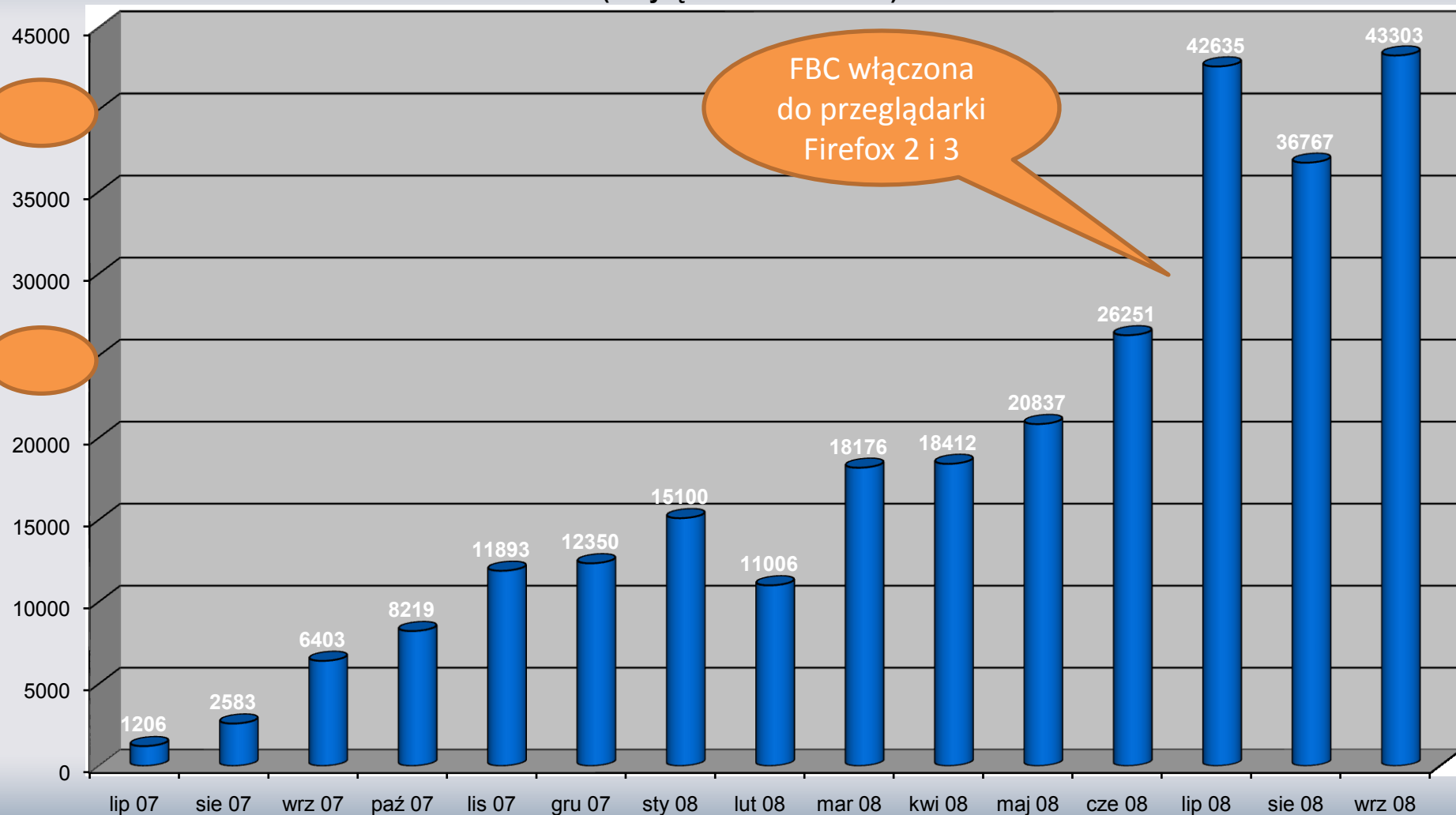
- Dodatek wyszukiwawczy do przeglądarek WWW dostępny od początku działania FBC
 - Do samodzielnej instalacji przez użytkownika
 - Użytkownik musi wiedzieć, że są biblioteki cyfrowe i FBC
- Kilkumiesięczne działania w kierunku włączenia dodatku do polskiej wersji Firefoxa
 - Rozmowy z zespołem Mozilla.pl , a następnie z Mozilla Foundation
 - Zmiany techniczne ze względu na bardzo wysokie wymagania wydajnościowe Mozilli

- 17 czerwca 2008 r. – premiera przeglądarki Firefox 3 (wersja 3.0) z wbudowanym dodatkiem wyszukiwawczym FBC
- 3 lipca 2008 r. – wydanie wersji 2.0.15 przeglądarki Firefox 2 z wbudowanym dodatkiem wyszukiwawczym FBC
- FBC „pod ręką” internauty razem z Google, Encyklopedią PWN i Wikipedią oraz Merlinem, Wirtualną Polską i Allegro
- Efekt?

Łączna liczba wizyt w serwisie FBC w poszczególnych miesiącach
(z wyłączeniem robotów)

- Inne formy promocji polskich zasobów cyfrowych i FBC
 - Dodatek do serwisu iGoogle
 - Mini-wyszukiwarka FBC do osadzenia na dowolnej stronie WWW
 - Przyciski reklamowe FBC

iGoogle™

[Szukanie zaawansowane](#)[Ustawienia](#)[Narzędzia językowe](#)[Szukaj w Google](#)[Szczęśliwy traf](#)☒ Szukaj w Internecie ☐ Szukaj na stronach kategorii: język polski[Główna](#)[Biblioteki cyfrowe](#)[Dodaj kartę](#)[Nowość! Wybierz motyw](#) | [Dodaj elementy »](#)

Federacja Bibliotek Cyfrowych

[Przeszukaj polskie biblioteki cyfrowe](#)

Ostatnio dodane publikacje

- [+ Pojedynki w Polsce](#)
- [+ Łowiec Nr 3](#)
- [+ Łowiec Nr 2](#)
- [+ Łowiec Nr 1](#)
- [+ Z dziejów propagandy polskiej w wieku XVI: dyplomaci polscy w Neapolu](#)
- [+ Almanach Mojej Przyjaciółki na rok 1936](#)
- [+ Kurier Poznański 1885.12.31 R.14 nr298](#)
- [+ Kurier Poznański 1885.12.30 R.14 nr297](#)
- [+ Kurier Poznański 1885.12.29 R.14 nr296](#)

Google News

["digital library"](#)
O...["biblioteka
cyfrowa..."](#)

[Europejska biblioteka cyfrowa](#) -
Onet.pl, Poland
Za jego pośrednictwem powstanie
europejska **biblioteka cyfrowa**. Komisa...

[Radio Bie...](#)

[Cenne druki w internecie](#) - Radio
Bielsko, Poland
Tyle osób odwiedziło wyjątkowe zbiory
bielskiej Książnicy Beskidzkiej, która ...

[Wiecej»](#)[Informacje o motywie](#)[Reklamuj się z Google](#) - [Rozwiązania dla firm](#) - [Polityka prywatności](#) - [Pomoc](#) - [Wszystko o Google](#) - [iGoogle in English](#)

BIBLIOTEKA KÓRNICKA

P O L S K A A K A D E M I A N A U K

KATALOGI

Oto wykaz komputerowych baz danych tworzących elektroniczne katalogi poszczególnych typów zbiorów naszej Biblioteki. Poniżej krótki opis każdej bazy, po lewej same linki przenoszące do konkretnych zasobów.

KATALOGI

[Stare druki](#)

[Nowe druki](#)

[Rękopisy](#)

[Rękopisy](#)

[\(z. 1. inwentarza\)](#)

[Czasopisma do 1800](#)

[Czasopisma po 1800](#)

[Gazetki rękop.](#)

[Dyplomy](#)

[Kartografia](#)

[Biblioteka Szachowa](#)

[Mikrofilmy](#)

Uwaga! Bazy podlegają stałej weryfikacji i melioracji, uzupełnia się także indeksy. Będziemy więc wdzięczni wszystkim użytkownikom za każdą uwagę udoskonalającą zapis.

Uwaga! Cały czas przyrasta ilość naszych zbiorów, które po zeskanowaniu udostępniamy w **Wielkopolskiej Bibliotece Cyfrowej**. Zachęcamy zatem Państwa do sprawdzania czy nie ma tam już poszukiwanych przez Państwa tytułów.

FEDERACJA
BIBLIOTEK CYFROWYCH

Przeszukaj polskie biblioteki cyfrowe

Stare druki

Pełny katalog naszego zbioru starych druków, czyli druków zwartych wydanych do roku 1800. włącznie. Zawiera on m.in. cimelia (polonica XVI wieku) i inkunabuły. Można skorzystać z **przeglądania indeksów** lub z **wyszukiwania fraz**.

Nowe druki

Katalog druków zwartych, wydanych po roku 1800. Baza zawiera książki opracowane przez nas od roku 1998, w tym wszystkie nowe nabytki.

Rękopisy

Baza rękopisów do sygnatury BK 13500.

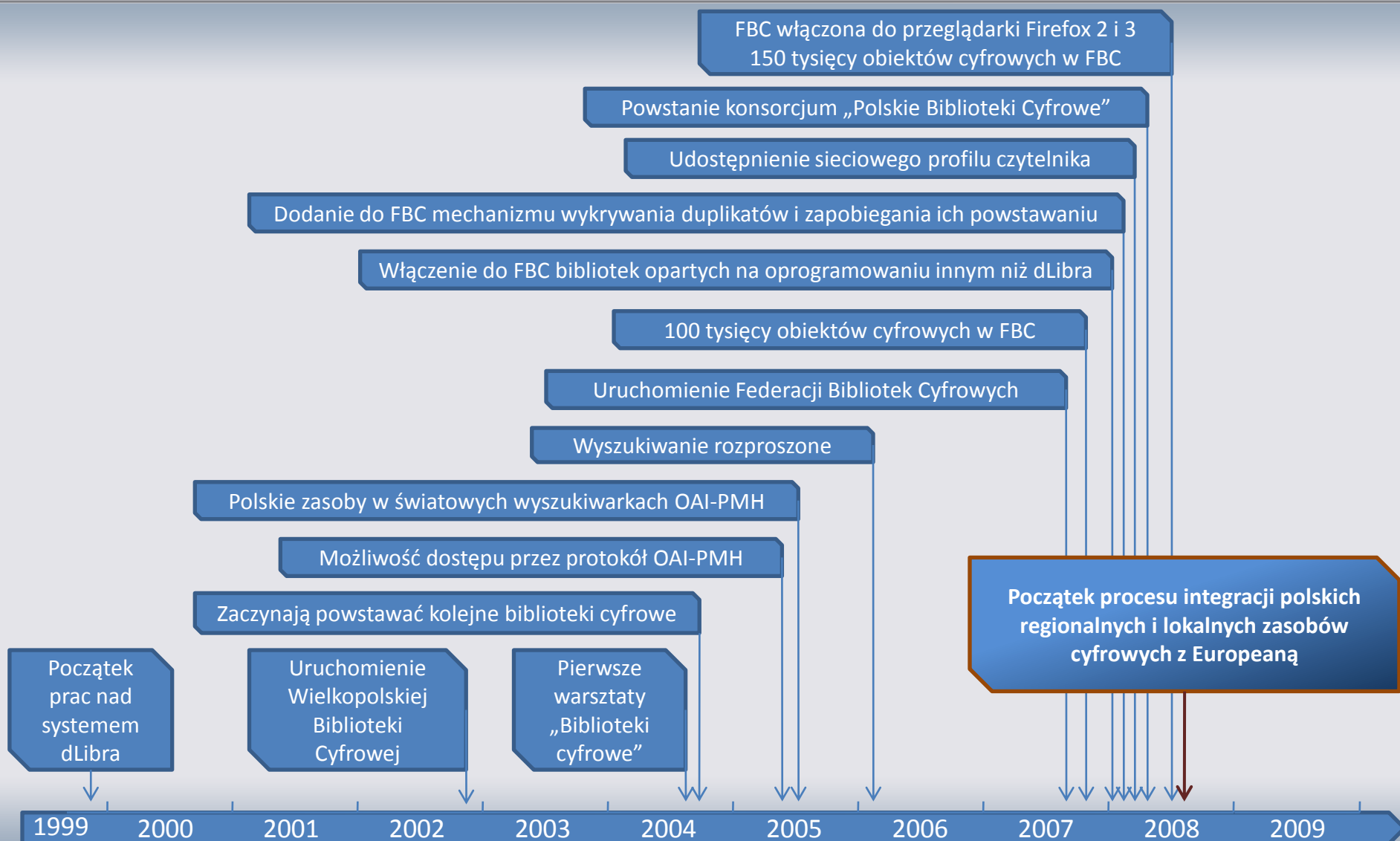
Rękopisy – zeszyt 1. inwentarza

Szczegółowe opracowanie rękopisów o sygnaturach do BK 1613 na podstawie pierwszego zeszytu inwentarza rękopisów.

Czasopisma do 1800

Pełny katalog czasopism wydanych do roku 1800.

[BIBLIOTEKA](#) * [MUZEUM-ZAMEK](#) * [PAŁAC DZIAŁYŃSKICH](#) * **KATALOGI** * [KONTAKTY](#) * [AKTUALNOŚCI](#)

- W ciągu ostatnich kilku lat dzięki działaniom podejmowanym przez wiele instytucji w Polsce udało się stworzyć sprawną rozproszoną sieć bibliotek cyfrowych
- Równolegle rozwijana była infrastruktura europejska (TEL, EDL, ...)
- Nadszedł moment połączenia tych dwóch systemów i wyniesienia polskich zasobów na poziom europejski

Dziękuję za uwagę!